

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer קִירְיָהּ ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer 'Ezra

Shelomoh ben Yitshak

Fyorda, 578 [1817/1818]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9591

בַּמִּלָּת עֲבִידַת בֵּית־אֱלֹהֵי דְיִירוּשָׁלַם וְהוֹת
בַּמִּלָּא עַד שְׁנַת תְּרִינָן לְמַדְּבוּת דְּרִישׁ מֶלֶךְ

פָּרַס :

ה א וְהַתְּנִי חֲגֵי נְבִיאָה וּזְכָרֶיהָ בְּרֵעֵדוּא
נְבִיאֵיא עַל־יְהוּדֵיא דִי בִיהוּד וּבִירוּשָׁלַם
בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהוֹן : ב בְּאֲדִין
קָמוּ זְרֵבְבָד בֶּר־שְׂאֵלֵתִיאַל וַיִּשׁוּעַ בְּרִישׁוֹצְדָק
וַיִּשְׁרִיזוּ לְמִבְנֵא בֵּית אֱלֹהֵא דִי בִירוּשָׁלַם וְעַמְּהוֹן
נְבִיאֵיהָ דִי־אֱלֹהֵא מִסְעֲדִין לְהוֹן : ג בְּהַזְמִנָא
אַתָּה עֲלֵיהוֹן תְּתִנִּי פַחַת עֲבַר־נְהַרְרָה וַיִּשְׁתַּר
בּוֹזְגֵי וּכְנֻתֵהוֹן וּכְן אָמְרִין לְהֵם מִן־שֵׁם לְכֵם
טַעַם בֵּיתָא דְנָה לְבִנָא וְאֲשֶׁר־נָא דְנָה לְשַׁכְּלָלָה :

ד אדִין

ר שׁ י

י"ח שנה שהשלימו שבעים שנה לחרבות ירושלם שהרי מחרצן הבית
שגלה לדקיהו עד שנת אחת לכורש חמישים ושתיים שנה כמפורש בסדר
עולם וי"ח שנה משנת אחת לכורש עד שנת שתיים לדריוש כמאלו שבעים
שנה שליומים וצנת שתיים לדריוש התחילו לצנות הצניין עד שגמרוהו :
ה (א) והתנני חגי נביאה . ועתה צנת שתיים לדריוש נתנצאו
חגי וזכריה הנביאים אל היהודים אשר בארץ יהודה
וצירושלם צם אלהי ישראל אליהם לצנות צניין הבית צלא רשות המלך
דריוש : על יהודייה . אל היהודים : עליהן אליהם : (ב) באדין .
אז : ושריו . התחילו לצנות ציתו של הקצ"ה אשר צירושלם ועמיהם
הנביאים של הקצ"ה עוזרין ומסייעין להם : (ג) צהזמנא אחא עליהן .
צאותו הזמן צאו עליהם הללו צרי יהודה וצנימין לקנתר ולהלשין עליהם
על עסק הצניין : ופחת עבר נהרא . שלטן של עבר הנהר : וכנחהון
וסיעתהין וכך היו אומרים להם : מן . שם מן ציה לנש דצר הבית
לצנות : ואשרנא דנא לשכללה . והכתלים האלה לייסד כמו ואושייא
(לעיל)

בטר
דעו
אין
אין
ערט
אונד
הן
אונד
ני
הרם
אונג
ער.
רשה
ישראל
הנא
אל"ף
יוצא
הא
שור
ברש
רוש
יוש

ע ז ר א ה

ד אֲדִין כְּנִמָּא אֲמַרְנָא לְהִם מִן־אֲנוּן שְׁמַהֲת
גְּבַרְיָא דִּידְנָה בְּנִינָא בְּנִין : ה וְעֵין אֲלֵהֶם
הֹוֹת עַל־שְׁבִי יְהוּדִיא וְלֹא־בְטְלוּ הַמּוֹ עַד־
טַעֲמָא לְדַרְיוּשׁ יְהוּדִי וְאֲדִין יְתִיבוּן נִשְׁתַּוְּנָא עַל־
דְּנָה : ו פִּרְשָׁגֵן אֲגַרְתָּא דִּי־שְׁלַח תְּתַנִּי פַחַת
עַבְר־נְהַרָה וְשִׁתַּר בּוּזְנִי וּכְנֹתָה אֲפִרְסְכִיא דִּי
בְּעַבְר־נְהַרָה עַל־דַּרְיוּשׁ מַלְכָּא : ז פִּתְנָמָא
שְׁלַחוּ עֲלוּהִי וְכַדְנָה כְּתִיב בְּגִוְהֵ לְדַרְיוּשׁ מַלְכָּא
שְׁלַמָּא כְּלָא : ח יְדִיעַ לְהוּא לְמַלְכָּא דִּי
אֲזַלְנָא לִיהוּד מְדִינְתָּא לְבֵית אֱלֹהָא רַבָּא
וְהוּא מִתְבַּנָּא אֲבָן גָּלִל וְאֵע מִתְשֵׁם בְּכַתְרִיא
וְעַבִּידְתָּא דָּךְ אֲסַפְרָנָא מִתְעַבְדָּא וּמְצַלַּח

בידהם

ר ש"י

(לעיל ד') יחישו בניין חומות לבנים חבר מנחם : (ד) אדין .
אז : כנמא . כאשר נאמר : אמרנא להון . אמר להם לישראל אותן
זרי יהודה ובנימין : מן אינון . מי הם שמות האנשים : די דנה .
אשר זה הבניין הם בנינים : (ה) ועין אלהיהם . ועינו של הקב"ה
שהוא אלהיהם . היהם על זקני היהודים להעלותם במלכות הבניין :
ולא בטלו המו ולא בטלו הם את הבנינים : עד טעמא לדריוש יסך .
והשיבו זקני היהודים דבר לאותן הנרים שלא יבטלו את הבניין עד אשר
ילך הדבר לדריוש המלך : ואדין יתבון ואז ישיבו היהודים . כתב
הנשתיק על כך על תשובתו של דריוש : (ו) פרשגן . פתרון פתשגן
האגרת וכנתייה וסיעותיו : אפרסכיא . תווס אחת הן שהיו בסיעותיהם :
על דריוש מלכא . אל דריוש המלך : (ז) עלוהי . אליו : וכדנה
כתב בגוה . וכך היה כתוב בתוכה של אדרת : שלמא כלא . כל השלום
יהיה לו : (ח) ידיע להו למלכא . דבר ידוע יהיה למלך . די אזלנא : אשר
הלכנו אל ארץ יאדה המדינה לבית אלוה הגדול : וסוא מתבנא . והוא הניב

צטו

טה
מע
אוי
דא
בע
פא
דע
דיס
פא
דרי
וויר
גא
בו
אר
אז
ועל
מוס
שכר
פוק
חוז
התנ
עוד
ח
צו
צכ
זא

טהיילט ? [ד] אונד זויר , דיא בויענדן , נאָנגטן איהנן דיא
מעננר , וועלכע דעם בויע פֿאַרשטאַנדן . [ה] אונד דאָז
אויגע איהרעז גאָטטעז וואכטע איבער דיא עלטעוטן דער יהודים ,
דאָס איהרע פֿיינדע דיא אַרבייט ניכט שמערן וואָלטן , ביס דער
בעריכט אן דרויש ערגיגע , אונד דאָראיבר איין ריקשרייבן ער .
פֿאַלגע . [ו] דאָז ושרייבן וועלכו תחני , לאַנד פֿפלעגר ריסזייטז
דעז פֿלוזעז , שתח בוזני אונד דעזון אָנהאַנג , דיא אפרסכיטן
דיסזייטז דעז שטראַטעז , אָז דען קעניג דרויש ערגעהן ליעסן -
[ז] דען זיא בעריכטעטן איהם ווירקליך דאָראיבער - וואָר
פֿאַלגענדן אינהאַלטז : אונאונטרבראַכנר פֿרידע , דעם קעניגע
דרויש ! [ח] עז ווערדע הירדורך דעם קעניגע בעקאָנט , דאָס
וויר אונז נאָך דער פֿראַפֿיניץ יוד ע אַ צו דעם טעמפל דעז גראָסן
גאָטטעז פֿערפיגט האָבן . דערזעלבע ווירד פֿאָן גראָסן שטיינן ער .
בויעט , אונד דאָז מויערווערק מיט שטאַרקן באַלקן דורכצאָגן . דיא
אַרבייט ווירד אויפֿז שלינגזטע בעטריבן , אונד געלינגט אונטר דען

הענדן

ביאור

אזרוב (ירמיה ל"ב) : (ה) כנמא , הם דברי הנביאים (מדברי הראש"ע)
ועל פי זה תרגמנו : (ז) פתגמא שלחו עלוהי , המלות האלה הן מאמר
מוסגר , כאשר תראה , קורא נעים ! מהמשך הכתובים : (ח) אבן גלל ,
שנריכה לנגל אותה , מרוב כבודתה (הראש"ע) . ואע וגו' , עני ארזים , שהם
חזקים , ולאן ירקבו , היו משמים בקירות , להיות הננין חזק (הכ"ל) .
(י) די

מכלל יופי

חזק השטר וקיומו . (ד) אדין כנמא אמרנא להום , פירוש זה הפסוק דברי
תחני ושחר בזוני . וכן פירושו אז כשנאמר מן שם להום טעם לבנות
עוד אמרנו להם מי הם שמות האנשים אשר זה הכנין בונים .
(ה) אספרנא , במהירות ובזריזות . (יד) והיבל המו , והנביל
אוחם

רש"י

בנוי : גלל . מרמר"א בלע"ז . ואע . עשהם בכתליה . ועלים נתונים ומשווים
בכתלים כדי לחזק הכנין לזמן יעמוד ימים רבים : ועבדתא דך . ותלככה
זאת . אספרנה מתעבדה . ומהרה הית' נעשים אספרנ' הפגיטומינ"ס בלע"ז :
מנלל בדיהום . והוללת
עשה

תרגום אשכנזי

הענן דער בויענדין . [ט] וויר בעשפראכטן אונז מיט דען דאכייא
 אַנגעשמעללטן עלטעזטן , אונד פֿראַגטן זיא , ווער איהנן דען בע.
 פעהל צור ערבוואונג דיזעו טעמפל אונד צור גרינדונג דיזער מויערן
 ערטהיילט האַבע . [י] זעלבזט נאָך איהרם נאָמן ערקונדיגטן וויר אונז ,
 אום זיא דיר בעקאָנט צו מאַכן -- וויר אויך איין פֿערצייכניס פֿאָן
 דען אַן דער שפיטצע שטעהענדין מעננדין פֿאָלגט -- [יא] אונד וויר
 ערהילטן פֿאָלגנדע אַנטוואָרט : וויר זינד פֿערעהרער דעו גאָטטעו
 דעזוהיממעלו אונד דער ערדע , אונד בויען דען טעמפל חידר , דער
 איינזט פֿאָן איינס גראָסן איוראָעליטישן קעניגע געבויעט אונד גע.
 גרינדעט וואָרדן , אונד פֿילע יאהרע געשטאַנדין האַט . [יב] ביו
 אונזרע פֿאַרעלטערן דען גאָטט דעו יהיממעלו ערצירנטן , אונד דיזער
 זיא דעם כאַלטעער נבוכדנצר , דאָמאָליגן קעניג פֿאָן בבל , פרייס
 גאַב , וועלכר דען טעמפל צערשטעהרטע , אונד דאָז פֿאָלק גע.
 פֿאַנגען נאָך באַכעלאָן פֿיהרטע . [יג] אַבר אים ערוזטן רעגירונג.
 יאהרע דעו באַבילאָנישן קעניגו כורש וואורדע פֿאָן איהם בעפֿעהל
 ערטהיילט , דיזעו גאָטטעו הויו ווידר אויפֿצובויען . [יד] דער
 קעניג כורש לים זאָגאָר דיא צו דיזם טעמפל געהעריגן גאָלדנע אונד
 זילבערנע גערעטהע , וועלכע נבוכדנצר אויז דעמוזעלבען גענאָממן ,

אונד

ביאור

(י) די נכתב וכו', נראה שהאויבים שלמו בתוך האגרת רשימה מן שמות אנשי ישראל, אשר עמדו בראש בני הבית :

ב) באחמחא

מכלל יופי

אותם . (טו) שא אול אחת המו, שא ולך והניח אותם . (טז) דך, זה . אשיה, יסודות .

ב) באחמחא

רשי

מעשה זה צדיהם : (י) חדין . או כשרחיו הבניין שלנו לזקנים האלה : כנחא חמרנא להום . כאשר נאמר צמוך חמרנו אליהם : מן שם לכס . מי שם לכס דבר הבית הזה לנחיתו וכתלים הללו ליסוד : וחמרנא . בנין חזמות לבנים : (יא) ואף שמההום . ואף שמותם של בונים

ראשי

הענן דער בויענדין
 אַנגעשמעללטן עלטעזטן
 פעהל צור ערבוואונג דיזעו טעמפל אונד צור גרינדונג דיזער מויערן
 ערטהיילט האַבע .
 אום זיא דיר בעקאָנט צו מאַכן -- וויר אויך איין פֿערצייכניס פֿאָן
 דען אַן דער שפיטצע שטעהענדין מעננדין פֿאָלגט --
 ערהילטן פֿאָלגנדע אַנטוואָרט : וויר זינד פֿערעהרער דעו גאָטטעו
 דעזוהיממעלו אונד דער ערדע , אונד בויען דען טעמפל חידר , דער
 איינזט פֿאָן איינס גראָסן איוראָעליטישן קעניגע געבויעט אונד גע.
 גרינדעט וואָרדן , אונד פֿילע יאהרע געשטאַנדין האַט .
 אונזרע פֿאַרעלטערן דען גאָטט דעו יהיממעלו ערצירנטן , אונד דיזער
 זיא דעם כאַלטעער נבוכדנצר , דאָמאָליגן קעניג פֿאָן בבל , פרייס
 גאַב , וועלכר דען טעמפל צערשטעהרטע , אונד דאָז פֿאָלק גע.
 פֿאַנגען נאָך באַכעלאָן פֿיהרטע .
 יאהרע דעו באַבילאָנישן קעניגו כורש וואורדע פֿאָן איהם בעפֿעהל
 ערטהיילט , דיזעו גאָטטעו הויו ווידר אויפֿצובויען .
 קעניג כורש לים זאָגאָר דיא צו דיזם טעמפל געהעריגן גאָלדנע אונד
 זילבערנע גערעטהע , וועלכע נבוכדנצר אויז דעמוזעלבען גענאָממן ,
 ראשי
 האכש
 דבר
 בניין
 ומלך
 חסד
 השמים

ע ז ר א ה ב א

בִּידָהֶם : ט אֲדִין שְׁאֵלְנָא לְשִׁבְיָא אֵלֶךְ כְּנִמָּא
אִמְרִנָּא לְהֵם מִן שֵׁם לְכֵם טַעַם בֵּיתָא דְנָה
לְמִבְנֵיהּ וְאִשְׁרִנָּא דְנָה לְשִׁכְלָלָהּ : י וְאִף
שְׁמֵהֶתְהֵם שְׁאֵלְנָא לְהֵם לְהוֹדְעוּתָךְ דִּי נִכְתָּב
שֵׁם גְּבַרְיָא דִּי בְרָא שְׁהֵם : יא וְכִנְמָא פְּסִנְמָא
הִתִּיבּוּנָא לְמִמָּר אֲנַחְנָא הַמּוֹ עֲבֹדוּהִי דִּי אֱלֹהַ
שְׁמִיָּא וְאַרְעָא וּבְנִין בֵּיתָא דִּי הוּא בְּנָה מִקְדָּמַת
דְּנָה שְׁנִין שְׁגִיָּאן וּמְקָךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב בְּנֵהִי
וְשִׁכְלָלָהּ : יב לְהֵן מִן דִּי הִרְגִּוּ אֲבָהֵתְנָא
לְאֱלֹהַ שְׁמִיָּא יְהֵב הַמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל כְּסִדְיָא וּבֵיתָהּ דְּנָה סְתָרָהּ וְעַמָּהּ הִגְלִי
לְבָבֶל : יג בְּרַם בְּשַׁנַּת חֲדָה לְכוּרֶשׁ מֶלְכָּא
דִּי בָבֶל כּוּרֶשׁ מֶלְכָּא שֵׁם טַעַם בֵּירַתְאֲרָהָא
דְּנָה לְבָנָא : יד וְאִף מְאֲנִיָּא דִּי בֵּיתְאֲרָהָא
דִּי דִּהְבָּהּ וּכְסָפָא דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הִנְפִּיק מִן הֵיכְלָא
דִּי בִירוּשָׁלַם וְהֵיבֵל הַמּוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל

הנפק

כשדאח קרי

ר ש"י

ראשי הצניין שאלנו להם כדי להודיעך : די נכתוב . אשר נכתוב שמות
האנשים אליך : די בראשיהם . אשר בעלמס וברשותם קמו לזנות הבית :
(יא) וכנמא פסנמא . וכמו שנאמר הדבר : התיצונא . השיבו לנו
דבר : אנחנו הינו . אנחנו הם עבדיו של אלהי השמים והארץ :
וצניין ביתא . ואנו צניין הבית אשר היה צנוי קודם לכן שנים רבות :
ומלך לישראל רב . ומלך גדול שהיה לישראל הוא שלום המלך בנה אותו
ויסד אותו : (יב) לכן . ועכשיו מפני אשר הכעיסו אבותינו ואלהי
השמים מסר אותם ביד מלך צנל הכשדי והבית הזה החריב ואת העם

הגלה

עזרא ה ו

הנפק המו כורש מלכא מן-היכלא די בבבל
ויהיבו לששבצר שמה די פחה שמה :
טו ואמר-ה' אלה מאניא שא אול-אחר
המו בהיכלא די בירושלם ובית אלהא יתבנא
על-אתרה : טז אדין ששבצר דך אתא יחב
אשיא די-בית אלהא די בירושלם ומן-אדין
ועד-כען מתבנא ולא שלים : יז וכען הן
על-מלכא טב יתבקר בבית גנויא די-מלכא
תמה די בבבל הן איתי די-מן-כורש מלכא
שים טעם למבנא ביר-אלהא דך בירושלם
ורעות מלכא על-דנא ישלה עלינא :

ו א באדין דריוש מלכא שם טעם
ובקרו . בבית ספריא די גנויא מהחתיין
תמה בבבל : ב והשתכח באחמתא בבירתא
די במדי מדינתא מגלה חדה וכן-כתיב בגויה

יחיר ה' דכרונה ר ש י

סגלה לבבל : (יג) צרם . אך צגנת אחת לכורש מלך לבבל צוה
כורש בדבר הזה לבנות הבית : (יד) ואף . כלי הקדש של כסף
וחלב אשר הוציא נבוכדנצר מן התיכל שצירושלם והוליכם להיכלו שצבבל
הוציא אותם כורש מהיכל מלך לבבל ומסרם ליד שצצר דניאל ששמו כך :
והיכל היינו . והוליד אותם : הנשק המו . הוציא אותם : די פחה שמייה .
שהוא היה נשיא ופחת ונקרא שמו פחה : (טו) ואמר ליה .
וכך אמר לו כורש לשצצר אלה הכלים קח עך וזכורד אותם
צהיכל אשר צירושלם וציתו של הקב"ה יהא צנויעל מקומו : (טז) אדין .
אז : שצצר דך . זה צא ונתן כחלי ציתו של הקב"ה אשר צירושלם ומחו
ועד עתה היה הבי' צנוי ולא נגמר הצניין : (יז) וכען . ועתה אם
על

אזכ
דא
שר
שר
מע
עה
שש
גרו
געב
געד
אב
דיו
זיי
ר
דען
ווא
דשו
ר
תת
ממ
על
צב
זה
ר
מו
מג